

Mag. Bernarda Gaber

Zavod RS za šolstvo

ŠTUDIJSKI OBISK PEDAGOŠKIH SVETOVALCEV ZAVODA RS ZA ŠOLSTVO (ZRSS) NA EDUCATION SCOTLAND (ES) V GLASGOWU, 22.–26. SEPTEMBER 2014

V okviru programa Erasmus+, KA1 – Učna mobilnost posameznikov smo se posamezni pedagoški svetovalci, ki delujemo znotraj različnih predmetnih skupin in področij (družboslovje, naravoslovje, jeziki, razredni pouk, splošno področje), udeležili študijskega obiska, ki ga je v okviru mobilnosti in partnerskega sodelovanja organiziral Education Scotland¹ s sedežem v Glasgowu. Gre za ključno nacionalno organizacijo na področju izobraževanja na Škotskem, ki skrbi za razvoj in spodbujanje izboljšanja kakovosti in učinkovitosti v izobraževanju na vseh stopnjah in ravneh tako v javni kot zasebni sferi, saj je njihovo osrednje vodilo doseganje čim višjih učnih dosežkov učencev.

Osredji del programa sta bila obisk in seznanitev z načinom dela Education Scotland ter obisk in spremljanje pouka s prvinami formativnega spremljanja v osnovni in srednji šoli oz. na primarni in sekundarni ravni šolanja.

Študijski obisk je potekal v času festivala vzgoje in izobraževanja na Škotskem, tako da smo se imeli možnost udeležiti dvodnevne prireditve The Scottish Learning Festival,² na kateri so se predstavili številni ponudniki s področja vzgoje in izobraževanja, od proizvajalcev didaktičnih gradiv, igral in pripomočkov do številnih založniških hiš in institucij, ki delujejo v podporo šolskemu sistemu. Ponudbo pa so dopolnila številna predavanja učiteljev, vzgojiteljev, predstavnikov akademske sfere, zavodov, inštitutov, ministrstev ter vseh, ki so kakor koli povezani z uresničevanjem ciljev nacionalnega Kurikuluma za odličnost,³ denimo člani lokalnega ribiškega in hortikulturenega društva ter celo predstavniki BBC-ja.

Znano je, da je bila na Škotskem leta 2009 uvedena nova nacionalna politika na področju ocenjevanja znanja, ki je v vseh osnovnih in srednjih šolah vpeljala obvezno uvajanje prvin formativnega spremljanja. K temu so jih spodbudili izsledki evalvacije uvajanja elementov formativnega spremljanja na šolah, ki so bile prve vključene v projekt. Prav tako

¹ Več na <https://education.gov.scot/> (dostop: 12. 4. 2017).

² V intervjuju, ki ga je opravila dr. Ada Holcar Brunauer s strokovnim direktorjem področja za ocenjevanje Education Scotland, je ta poudaril, da ocenjujejo, da bo festival obiskalo 5000 učiteljev (Holcar Brunauer, 2014, str. 9).

³ Curriculum for Excellence, dostop: [https://education.gov.scot/scottish-education-system/policy-for-scottish-education/policy-drivers/cfe-\(building-from-the-statement-appendix-incl-btc1-5\)/What%20is%20Curriculum%20for%20Excellence](https://education.gov.scot/scottish-education-system/policy-for-scottish-education/policy-drivers/cfe-(building-from-the-statement-appendix-incl-btc1-5)/What%20is%20Curriculum%20for%20Excellence) (dostop: 20. 2. 2017).

Čeprav so Škoti 18. septembra 2014 na referendumu glasovali proti neodvisnosti od Velike Britanije, je bilo možno na vsakem koraku zaznati močno izražanje v podporo škotski pripadnosti. Tako so bili na oknih in balkonih stavb vidno izobešeni škotski simboli (najpogosteje zastava ali pa kar kos tkanine škotskega kara). Slika prikazuje kottiček ob vstopu v Carmyle Primary School, s katerim krepijo državljansko kulturo in narodno zavest tudi na ravni formativnega spremljanja skozi dosežke učencev.

so jih k temu spodbudili rezultati mednarodne raziskave PISA in ne nazadnje metaanaliza raziskav Johna Hattija, ki v svojem delu *Visible learning* ugotavlja izjemno močan vpliv kakovostne povratne informacije na učenje in učne dosežke. Veliko učiteljev je že od 90. let prejšnjega stoletja začelo slediti usmeritvam P. Blacka in D. Wiliama, ki sta v svojem znamenitem delu *Inside the Black Box* (1998) predstavila smernice formativnega vrednotenja v podporo učenja in poučevanja, ki temeljijo na kakovostnih povratnih informacijah (med učencem in učiteljem ter učenci samimi).

Po večletnem postopnem uvajanju je Kurikulum za odličnost prinesel novosti v načinu poučevanja in učenja za otroke in mladostnike od tretjega do osemnajstega leta starosti. Predvsem pa prinaša spremembo miselnosti in

načina dela pri učiteljih, ki so z uvedbo stopili na novo profesionalno pot, kakor tudi pri vodstvih šol in ne nazadnje tudi pri starših. Opis tega, kaj se učenci učijo od svojega 3 do 18 leta starosti in kako, temelji na opisu ciljev/izkušenj/dosežkov, ki bi jih naj posameznik dosegel na poti k odličnosti. Učenčeve izkušnje in učni dosežki so za učitelja kažipot za načrtovanje nadaljnega učenja in poučevanja tako, da bi učenci dosegli vse zahtevnejše standarde. V Kurikulumu za odličnost je ključen cilj usmerjen v razvijanje 4 zmožnosti, ki bodo prispevale, da vsak posameznik postane uspešen učenec ter samozavesten, odgovoren in učinkovit državljan. Dokument vsebuje prikaz učnih izkušenj in učnih rezultatov za 8 predmetnih področij (znotraj teh se pri vseh pojavlja interdisciplinarno učenje kot pomembna učna strategija) in interdisciplinarnih področij (teme). Prav vsi učitelji pa so odgovorni za razvijanje vseh oblik pismenosti (bralna, jezikovna, matematična) ter za dobro počutje, zdravje, šolski etos in šolsko kulturo.

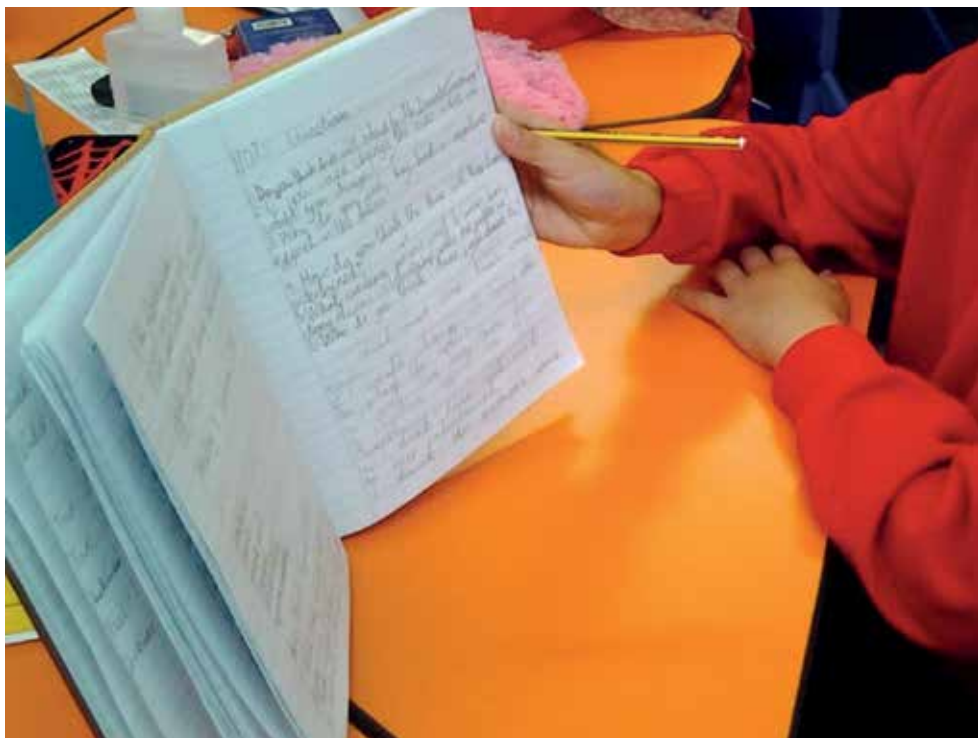
Del uvajanja in udejanjanja novega koncepta odličnosti so nam predstavili ob obiskih osnovne in srednje šole v Glasgowu, to sta Carmyle Primary School in Whitehill Secondary School.

Odrpno učno okolje brez vmesnih sten med razredi.

Osnovna šola Carmyle Primary School vključuje otroke, stare od 3 do 12 let, kar pomeni, da v okviru šole delujejo tako predšolski (vključenih okoli 60 otrok) kot osnovnošolski oddelki (vključenih 330 učencev). Ob obisku šole nas je presenetila organiziranost učnega okolja z odprtimi učilnicami ter neposredna dostopnost do številnih didaktičnih gradiv. Presenetilo nas je tudi dejstvo, da učenci nosijo enotne šolske uniforme.

Prav tako so nas presenetili številni plakati, povezani s formativnim spremljanjem/preverjanjem, ki smo jih lahko videli prilepljene na šolskih stenah (»Moji učni cilji«, »Kriteriji uspešnosti«, »Učni dosežki«, »Moj portfolio«), prav tako pa so na šolskih stenah prilepljeni številni izdelki učencev. Ker smo šolo obiskali v času pouka, smo z učitelji spregovorili le nekaj neformalnih besed. Tisto, kar se nam je zdelo ključno, je dejstvo, da so učitelji usmerjali svoje delo k dajanju nenehne povratne informacije, tako ustne kot pisne (medtem ko je učiteljica dajala učencu ustno povratno informacijo, mu je druga učiteljica povratno informacijo še zapisala). Ta je bila usmerjena k izboljšanju učnih dosežkov.

Učenec je prejel ustno in pisno povratno informacijo.

Prav tako zanimiv je bil obisk dveh predšolskih oddelkov, ki spadata pod okrilje šole. Tudi tam so nas na vsakem koraku spremljali elementi formativnega spremljanja v podporo učenja. Tako smo lahko videli, da se že malčki seznanijo s prvinami formativnega spremljanja, ko npr. glede na kriterije uspešnosti skupaj z vzgojiteljico izbirajo risbico, ki jo bodo vložili v svojo mapo dosežkov.

Obisk smo nadaljevali na srednji šoli Whitehill Secondary School v Glasgowu, kjer smo lahko spremljali pouk pri eni od učnih ur.⁴ Šolski prostori so skrbno varovani in so jih po našem vstopu v šolo zaklenili. Glede na to, da so imeli učenci v osnovni šoli enotno šolsko uniformo, nas dijaške uniforme niso več presenetile. Tudi na tej šoli je Kurikulum za odličnost osrednje vodilo pri uresničevanju vizije šole, usmerjene k doseganju splošnih ciljev: čim višje uspešnosti dijakov, ki naj postanejo samozavestni in odgovorni državljani, ki bodo učinkovito prispevali k družbi in na delovnem mestu. Na šoli visoko cenijo

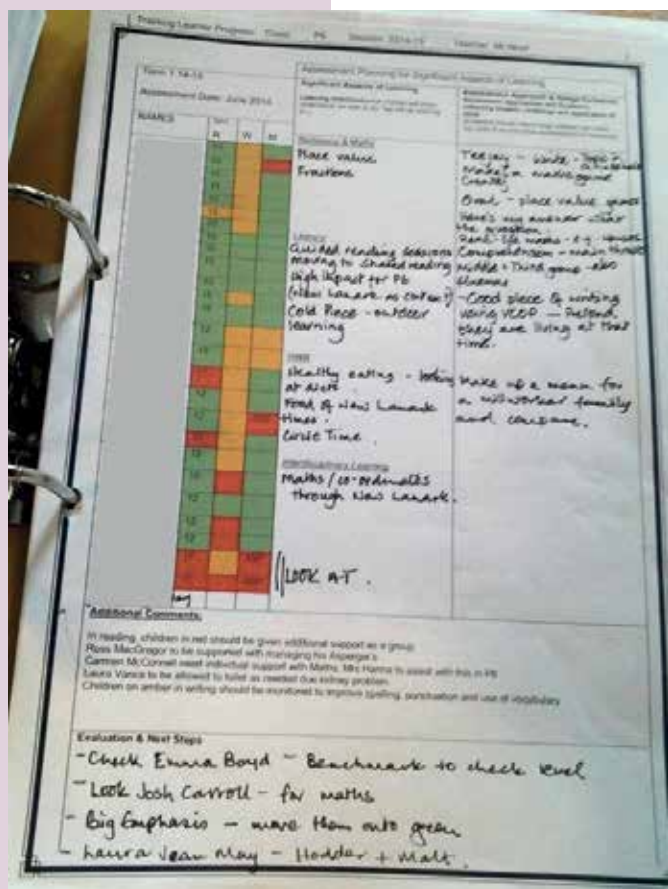
⁴ Avtorica je spremljala pouk pri učni uri fizike. Žal nam na šoli niso dovolili fotografirati in/ali snemati učne ure kakor tudi ne dijakov, učiteljev, učilnic in preostalih šolskih prostorov, smeli pa smo se z dijaki in učitelji pogovarjati.

Mapa dosežkov.

učne dosežke, zato mlade spodbujajo k učenju in postavljanju visokih ciljev, želja in ambicij. Prav tako jih spodbujajo k spoštovanju različnosti in spoštovanju osebnega dostojanstva ter poudarjajo enakovrednost in pravico do enakih možnosti. Vsi mladi imajo možnost aktivno sodelovati pri oblikovanju učnih poti, učnih ciljev, kriterijev uspešnosti, dokazov o učenju ter tako prevzemajo odgovornost za lastno učenje in učne dosežke. Učitelji jih pri tem maksimalno spodbujajo in jim vseskozi nudijo oporo pri napredovanju. Vsak učitelj skrbno beleži napredek dijaka, mu daje konstruktivne povratne informacije in ga na učni poti potiska naprej. Ko smo učitelja vprašali, ali mu nenehno spremljanje učenčevega napredka predstavlja dodatno delo, je odgovoril, da brez nenehnega spremljanja ne bi znal povedati, »kje dijak je, kam mora priti in kako«.

Poročilo o študijskem obisku pedagoških svetovalcev zaključujem s spoznanjem, da smo v zadnjem desetletju tudi na Slovenskem pogumno zakorakali na pot uvajanja formativnega spremljanja v šolsko prakso ter da smo v tem času skupaj z učitelji začeli spreminjati nekatere zakoreninjene vzorce učenja in poučevanja. Ob tem se zavedamo, da nas izkušnje drugih bogatijo in da k bogastvu teh izkušenj lahko mnogo prispevamo tudi sami.

Primer učiteljevega spremljevalnega obrazca, v katerega z barvami semaforja ovrednoti doseganje učnih ciljev in doda komentarje.

LITERATURA

Holcar Brunauer, Ada (2014). Zakaj lahko šola brez ocen vodi do boljših dosežkov. V: Vzgoja in izobraževanje, št. 5-6, str. 5-9.

Curriculum for Excellence. Dostopno na: https://www.education.gov.scot/Documents/all_experiences_and_outcomes.scot, (dostop: 22. 5. 2017).